

Handikappolitiskt program för Sibbo kommun 2013–2016

Innehåll

Förord	1
1. Programmets mål.....	2
2. Värden.....	3
3. Attityder	4
4. Kommunikation.....	4
5. Livsmiljö, byggande och tillgänglighet.....	5
6. Stödtjänster för ett självständigt liv	7
7. Rehabilitering	7
8. Sysselsättning och ekonomisk trygghet	8
9. Dagvård, undervisnings- och bildningstjänster	9
10. Motion och fritidsservice	10
11. Handikapporganisationer och handikapprådet.....	11
12. Genomförande och uppföljning av programmet.....	11

Förord

Sibbo är en starkt växande och utvecklingsinriktad kommun. De beslut som gäller service för kommuninvånarna styrs av kommunens strategi. År 2011 uppgick Sibbos invånarantal till 18 526. Jämfört med året innan ökade antalet med 1,5 %. De finskspråkiga utgjorde 61 % av befolkningen och de svenskspråkiga 37 % (övriga språkgrupper 2 %). 0–6-åringarna utgjorde 9 % av befolkningen, 7–18-åringarna 18 %, 19–64-åringarna 58 % och 65–102-åringarna 15 %. Det finns inga exakta uppgifter om antalet handikappade men en allmän uppskattning är att 5–10 % av befolkningen är handikappade och 2 % svårt handikappade. Med nuvarande invånarantal betyder detta att det skulle finnas 930–1 850 handikappade och 370 svårt handikappade personer i Sibbo.

Sibbo kommuns vision är ”Sibbo – Finlands mest eftertraktade”. Att nå visionen kräver att alla kommuninvånare på ett likvärdigt sätt kan delta i utvecklingen av kommunen och planeringen av servicen. Detta handikappolitiska program innehåller riktlinjer för vad som ur de handikappade invånarnas synvinkel är viktigt då kommunen och servicen utvecklas.

För att jämlikhet, delaktighet och självständighet ska bli verklighet för de handikappade, bör miljön anpassas så att den blir så hinderfri som möjligt. Det kan vara frågan om fysiska, sociala, attitydmässiga eller kommunikativa hinder. En hinderfri miljö är bra också för de äldre, barnfamiljer eller personer med tillfällig skada, dvs. för alla människor. Handikappolitiken är en del av välfärdspolitiken som huvudsakligen fäster uppmärksamhet vid utveckling av strukturer, omständigheter och tillvägagångssätt, inte vid anpassning av individen. Det är samhällets skyldighet att i första hand ordna de allmänna tjänsterna så att de är åtkomliga för alla medborgare. Om det allmänna servicesystemet inte garanterar tillräckliga tjänster som lämpar sig just för den handikappade, tillämpas speciallagar, t.ex. handikappservicelagen, gällande tjänsterna.

Avsikten med det handikappolitiska programmet för Sibbo kommun (2013–2016) är att påverka kommunal planering och kommunalt beslutsfattande inom olika förvaltningar för att förbättra de handikappades levnadsförhållanden. Målet är ett samhälle där delaktigheten, jämlikheten och det faktum att ingen diskrimineras är verklighet för de handikappade. Finlands handikappolitiska program för åren 2010–2015 framhäver genomförandet av handikappolitiken inom alla samhällspolitiska sektorer. Detta betyder att handikappolitiken förenhetligas på riksnivå. Förutsättningen för detta är att handikappfrågorna tas i beaktande inom olika förvaltningar och på alla samhällsnivåer. Att få handikappolitiken att gälla alla förvaltningar förutsätter att kommunens olika aktörer inkluderar handikappolitiken som en del av sitt arbete och samarbetar med varandra för att nå de handikappolitiska målen.

Sibbos föregående handikappolitiska program var Handikappolitiskt program för Östra Nyland för åren 2000–2006. Handikapprådet i Sibbo föreslog att Sibbos handikappolitiska program uppdateras. Det handikappolitiska programmet baserar sig på Förenta Nationernas konvention om funktionshindrade personers rättigheter, Europarådets handikappolitiska handlingsprogram samt VAMPO 2010–2015.

I detta program beaktas också handikappservicelagen som trädde i kraft i september 2009 och dess förordning samt lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården.

Med handikappad avses i detta program den som på grund av skada eller sjukdom under långa tider har särskilda svårigheter att klara av de funktioner som hör till normal livsföring.

Social- och hälsovårdsutskottet i Sibbo utsåg på sitt möte 14.11.2011 en arbetsgrupp enligt följande:

Annika Ingves, ordförande

Johanna Horelli, Utvecklings- och planläggningscentralen

Petra Salomaa, Bildningsavdelningen

Peter Stenvall, Ekonomi- och förvaltningscentralen

Selja Wolff, Avdelningen för teknik och miljö

Jessica Lökfors, Social- och hälsovårdsavdelningen, arbetsgruppens sekreterare.

Arbetsgruppen förberedde programmet i växelverkan med handikapprådet i Sibbo. Utlåtanden om programmet begärdes av kommunens olika avdelningar och utskott.

Även om programmet är ett handikappolitiskt program, är många av de ärenden som det innehåller gemensamma för olika befolkningsgrupper, bl.a. för småbarnsföräldrar, de äldre och långtidssjuka. Det är bra att komma ihåg att när man nedan pratar om handikappade inkluderar termen också långtidssjuka.

1. Programmets mål

Målen utgår från att de handikappade själva är de bästa experterna då det gäller deras ärenden.

Målet med detta program är att handikappade och långtidssjuka i Sibbo blir likvärdiga beslutsfattare både i ärenden som gäller dem själva och kommunen.

Jämlikhet betyder att varje handikappad person kan leva ett bra och meningsfullt liv utgående från sin egen förmåga och sina särdrag samt behov och mål. Möjligheterna är likvärdiga endast om man är medveten om de handikappades rättigheter och erkänner dem på alla livsområden. Social- och hälsovårdsministeriets kvalitetskriterier berör också de handikappades liv (t.ex. boende- och äldre kriterier).

Avsikten med handikappolitiska programmet är att påverka t.ex. beslutsfattarna, serviceproducenterna och företagarna för att få till stånd sådana lösningar som beaktar alla handikappades personliga behov i Sibbo. Handikappolitiken är till naturen sådan att resultaten syns på mycket lång sikt.

Målet med programmet är att stöda utvecklingen av handikappservicens kvalitet samt att förstärka och öka samarbetet mellan den offentliga sektorn, handikapprådet och de olika handikapporganisationerna.

Handikapprådet har en central roll i uppnåendet av dessa mål. Då handikappärenden bereds har handikapprådet en expertroll. Samtidigt är handikapprådet en länk mellan olika handikapporganisationer och kommunförvaltningen och det samlar och delar ut tidsenlig information om handikappärenden för beslutsfattarna och beredarna.

Åtgärder

- Då handikappärenden bereds har handikapprådet en expertroll. Samtidigt är handikapprådet en länk mellan olika handikapporganisationer och kommunförvaltningen och det samlar och delar ut tidsenlig information om handikappärenden för beslutsfattarna och beredarna.
- Då beslut fattas gällande de handikappades ärenden bör förvaltningsorganen redan i planeringsskedet beakta de handikappade kommuninvånarnas behov eftersom alla lösningar påverkar också andra kommuninvånare.
- Social- och hälsovårdsministeriets kvalitetskriterier berör också de handikappades liv (t.ex. boende- och äldre kriterier).

2. Värden

All verksamhet såväl när det gäller kommunens strategi som handikapparbete baserar sig på värden. De handikappades värdegrund bygger på följande värden:

Människovärde

Rättvisa

Delaktighet

Pålitlighet

Jämlikhet

Människovärde

Varje person bör beaktas som en individ. Enligt grundlagen bör var och en respekteras oberoende av ålder, kön, hudfärg eller handikapp. Alla är likvärdiga kommuninvånare. Diskriminering av handikappade är under alla omständigheter oacceptabelt.

Rättvisa

De handikappade bör behandlas rättvist och de bör beaktas som likvärdiga medborgare i allt kommunalt beslutsfattande. De handikappade bör ha möjlighet att ta del av kommunens tjänster. Detta innebär boende, hinderfri service hos olika myndigheter och anstalter, möjlighet att bli hörd i alla offentliga inrättningar och i samband med olika tjänster (t.ex. affärer), hinderfritt tillträde, möjlighet till olika intressen och socialt umgänge.

Delaktighet

I samband med kommunal service bör man beakta de hinder (t.ex. rörelsehinder, synskada, hörselskada) som handikappade eventuellt har i

användning av olika tjänster samt försäkra sig om att de handikappade kan delta i beslutsfattande som gäller dem och att de informeras om kommunens verksamhet. De handikappades möjligheter att arbeta eller utträta ärenden i kommunens lokaler bör också beaktas.

Pålitlighet

De handikappade bör kunna lita på kommunalt beslutsfattande i den mån att de alltid vet att de beaktas i samband med beslutsfattandet inom olika sektorer. Allt beslutsfattande bör vara genomskinligt och pålitligt. Man bör informera om beslut i sådan form att alla kan nå informationen.

Jämlikhet

De handikappade bör accepteras som faktiskt jämlika med personer utan handikapp. De bör få all service också på sitt eget modersmål på alla offentliga serviceställen. Jämlikhet i all verksamhet är ett mycket centralt värde för handikappade.

3. Attityder

Attityderna mot handikappade utgör ett stort hinder för likvärdig delaktighet för dessa människor. Fördomsfulla attityder förekommer i hela samhället. Hemuppfostran har en viktig roll i hur attityderna formas. Man ska försäkra sig om att attityduppfostran också fortsätter inom dagvården, i skolan och på arbetsplatserna. Diskriminering av handikappade undviks genom attityduppfostran. Att påverka attityderna bör också inkluderas i de olika förvaltningarnas handlings- och utbildningsprogram

Det är viktigt att få till stånd en ändring i attitydklimatet så att de handikappade först och främst uppfattas som människor och först sedan som personer med handikapp. Man bör också försöka påverka förståelsen för och accepterandet av människornas olikheter. Dagvård och skolgång för handikappade barn ordnas på ett likvärdigt sätt jämfört med andra barn och elever.

Åtgärder

- Ärenden som behandlar funktionshinder bör i mån av möjlighet beaktas i dagvårdens och olika läroanstalters arbetsplaner.
- Handikappade/anhöriga bör användas som utbildare vid utbildning som hänför sig till handikappfrågor eftersom de är experter inom detta område.
- Kommunens interna utbildning bör inom alla verksamhetsområden omfatta teman som hänför sig till handikapp samt bemötande och beaktande av de handikappade. Utbildningen och deltagandet i den ska ske regelbundet.

4. Kommunikation

Speciell uppmärksamhet bör fästas vid god och ändamålsenlig kommunikation. En ändamålsenlig kommunikation och växelverkan förutsätter av alla aktörer en god planering av kommunikationen och en

systematisk kontroll av dess omfattning. Kommunikationen kan inte enbart vara elektronisk eftersom det då finns en risk för att en betydande del av kommuninvånarna blir helt utan den information som berör dem. Alla kommuninvånare bör ha genuina jämlika möjligheter att delta, bli hörda och framföra sina åsikter. En saklig information garanterar de handikappade full delaktighet i och inflytande över planeringen och utvecklingen av servicen och levnadsförhållandena i kommunen.

Speciellt de svårt handikappade och deras vårdnadshavare och anhöriga bör garanteras information om den service som de är berättigade till. Tidsenligt informationsmaterial om handikappservice bör alltid finnas tillgängligt. Verksamheten enligt handikapplagen bör beaktas vid informationen.

Åtgärder

- Sibbo kommuns webbplats och handikappguide uppdateras varje fullmäktigeperiod.
- Information bör vid behov tillhandahållas på lättbegripligt språk (t.ex. ljudmeddelanden).
- Handikappservicen bör förmedla behövlig information till de olika handikapporganisationerna.
- Möjligheter till kommunikation för syn- eller hörselskadade samt personer med kommunikationshandikapp bör stödas i olika former. För att förbättra deras service rekommenderas att samtalsförstärkare/induktionsslingor och andra behövliga hjälpmedel för kommunikation skaffas till offentliga serviceställen (post, banker, församlingar, FPA och kommunen). Lokalerna bör stöda kommunikationen (t.ex. akustik, kontraster och belysning).
- I samband med första träffen sköter t.ex. socialarbetaren inom handikappservicen servicehandledningen av den handikappade.
- Kommunen bör fästa särskild uppmärksamhet vid informationen också då det i lagstiftningen, servicen eller livsmiljön sker ändringar som gäller handikappade, oberoende om ändringarna är negativa eller positiva.

5. Livsmiljö, byggande och tillgänglighet

För att de handikappade ska ha lika möjligheter med övriga kommuninvånare till delaktighet och aktivitet, måste miljön vara tillgänglig. Befolkningens fysiska och psykiska hälsa förutsätter att livsmiljön är hälsosam, trygg och trivsamt. Grunden för detta läggs genom god planering och planläggning.

Lösningar som skapas för de handikappade betjänar alla kommuninvånare, såväl de äldre, föräldrar som rör sig med barnvagn och kroniskt sjuka som de handikappade. De handikappades behov höjer inte byggkostnaderna när

de beaktas redan i planeringskedet. På det sättet undviks senare ändringar som ofta blir dyra. Enligt gällande byggbestämmelser ska alla offentliga byggnader planeras och byggas så att de lämpar sig för alla människor, dvs. med beaktande av tillgänglighetssynpunkterna. Likaså ska tillgängligheten beaktas vid sanering.

Hela boende- och livsmiljön - offentliga och allmänna byggnader, bostadshus, gator och leder, parker och närreklamationsområden - bör byggas och underhållas året om så att alla kommuninvånare kan använda dem.

Kollektivtrafiken bör utvecklas så att även handikappade kan anlita den.

Åtgärder

- Handikapprådets utlåtande bör begäras om viktiga offentliga nybyggnads- och saneringsprojekt samt större planändringar. Rådet ska ges tillräckliga resurser för att det ska kunna avge utlåtanden.
- I samband med byggandet ska man i Sibbo kommun beakta att alla nybyggnader eller hus som saneras och som har minst tre våningar ska utrustas med hissar, gärna talande.
- Sibbo kommun bör se till att funktionshindrade erbjuds bostäder i olika storlekar i en våning.
- De handikappades behov bör beaktas i kollektivtrafiken: busshållplatserna bör vara hinderfria och låggolvsbussar bör skaffas till olika rutter. I utvecklingen av kollektivtrafiken bör man också beakta handikappade, kroniskt sjuka och äldre.
- I fortsättningen fäster kommunen bättre uppmärksamhet vid att alla serviceställen som kommunen ansvarar för är tillgängliga även med rullstol (serviceställen för socialväsendet och hälsovårdstjänsterna, kundtjänstställena på olika områden, skolor osv.).
- Kommunens byggnadstillsynsmyndighet ser till att alla serviceställen som byggs eller saneras i kommunen är hinderfria.
- I samband med planeringen, byggandet och underhållet av serviceställen och offentliga byggnaders gårdar, parkeringsplatser, torg, gator, vägar, parker och närreklamationsområden bör också tillgängligheten för de funktionshindrade beaktas.
- Ett tillgänglighetsprogram utarbetas för kommunen i samarbete med handikapp- och äldreråden och även experter från kommunens olika verksamhetsområden kan delta i utarbetandet av programmet.
- Tillgängligheten beaktas i mån av möjlighet också på arbetsplatserna.

6. Stödtjänster för ett självständigt liv

Många handikappade behöver stödtjänster för att ett självständigt liv kan tryggas. Enligt likabehandlingsprincipen ska handikappade få de tjänster de behöver på kommunens allmänna serviceställen på samma sätt som övriga invånare. Om detta inte är möjligt i samtliga fall, ska den handikappade genom någon annan form av service eller stöd garanteras likvärdiga förutsättningar all klara sig. Likaså ska man tänka på hur de handikappades anhöriga/familjer/nätverk ska orka. Det sociala skyddsnätet bör utvecklas utifrån såväl de handikappades som närmiljöns behov.

Handikappservicelagen delar in tjänsterna och stödåtgärderna i två grupper. De subjektiva rättigheterna omfattar sådana tjänster och stödåtgärder som är nödvändiga för att svårt handikappade personer ska klara sig på egen hand. Till dessa hör färdtjänst jämte följeslagarservice, tolkservice, serviceboende, ändringsarbeten i bostaden, redskap och anordningar i bostaden samt personlig assistans. För dessa tjänsters del har kommunen en särskild, bindande organiseringskyldighet oberoende av anslag. Till den andra gruppen hör de tjänster som kommunen ordnar inom ramen för de anslag som reserverats i budgeten.

I Sibbo kommun ska man se till att de tjänster som nämns i handikappservicelagen täcker behoven hos alla grupper av handikappade personer. Vid beviljandet av färdtjänst beaktas den handikappades individuella behov. Hemlika tillfälliga vårdplatser, som tillhandahåller individuell vårdservice för handikappade barn, stöder föräldrarna i vårdarbetet.

Åtgärder

- Varje handikappad person har enligt lagen rätt till en serviceplan.
- Lagens tidsfrister följs.
- De handikappades boende i eget hem stöds och stödåtgärderna övervakas:
 - Ändringsarbeten i bostaden
 - Hjälpmedel
 - Personlig assistans.
- Närståendevården av handikappade bör garanteras då vårdaren är ledig eller sjukledig.

7. Rehabilitering

Rehabilitering behövs för att upprätthålla och förbättra handikappade och långtidssjuka personers funktionsförmåga samt främja och stöda deras möjligheter att klara av de dagliga sysslorna självständigt.

Grunden för rehabiliteringen utgörs av rehabiliteringsplanen som utarbetas av rehabiliteringsarbetsgruppen tillsammans med klienten. En

rehabiliteringsplan bör utarbetas för alla som behöver en sådan och genomförandet av planen bör följas upp med jämna mellanrum. Öppen rehabilitering bör utvecklas i samarbete med organisationerna. För rehabiliteringsverksamheten ska det finnas tillräckliga kvalitetskriterier som ska följas upp.

För att lyckas väl bör rehabilitering ges i rätt tid. Onödiga dröjsmål försämrar rehabiliteringsmöjligheterna. I början av rehabiliteringen behöver den handikappade intensivt ledarens stöd men allteftersom processen framskrider behöver rehabiliteringsklienten allt mindre hjälp av ledaren eller andra rehabiliteringsparter.

De funktionshindrades behov att få rehabilitering som baserar sig på rehabiliteringsplanen bör beaktas i alla livsskeden. Kommunen bör svara för att de handikappade får de hjälpmedel de behöver och att dessa underhålls.

Kommunen bör också garantera en psykosocial rehabilitering.

Åtgärder

- Kommunen bör svara för de handikappades och kroniskt sjuka personers anpassningsträning i olika skeden av deras liv.
- Utbud och underhåll av hjälpmedel bör även i fortsättningen tryggas med tillräckliga anslag.
- Samarbetet mellan primärhälsovården, socialväsendet, Bildningsavdelningen och de handikappade ska skötas smidigt.

8. Sysselsättning och ekonomisk trygghet

De handikappades kompetens och resurser måste tas till vara i både förvärvsarbete och alternativa former av arbete och aktiviteter. Omkring en tredjedel av alla handikappade har en anställning.

De flesta handikappade är kapabla till förvärvsarbete under gynnsamma omständigheter. Funktionsnedsättning får inte vara ett hinder för att få arbete. Ofta är det attityder som gör det svårt för funktionshindrade personer att få arbete, och ytterligare hinder utgörs av miljöfaktorer samt svårigheten att få hjälpmedel och assistans. Sysselsättningen underlättar de handikappades uppehälle och minskar avsevärt samhällets kostnader.

Det åligger Arbetskraftsförvaltningen att informera arbetstagarna om de möjligheter som den nya tekniken ger och arbetsgivarna om möjligheten att få stöd för sysselsättning av handikappade, för att behövliga hjälpmedel som möjliggör förvärvsarbete ska finnas till förfogande.

Förutom heltidsarbete bör personer med funktionsnedsättning ges möjlighet till deltids-, projekt- och distansarbete. Det bör också finnas tillräckligt med skyddade arbetsplatser. Arbetsverksamheten för utvecklingsstörda bör utvecklas i riktning mot öppen sysselsättningsverksamhet och så att det betalas lön för arbetet.

Mera samarbete behövs mellan de handikappade och socialväsendet så att varje klient uppnår en mänsklig social och ekonomisk ställning.

Åtgärder som hänför sig till sysselsättning och ekonomisk trygghet kräver specialkunnande och noggrannhet, till exempel övergången från skolan till arbetslivet bör planeras noggrant så att detta blir en erfarenhet som tillfredsställer båda parterna.

Åtgärder

- Handikappade bör sysselsättas i första hand i sedvanligt förvärvsarbete.
- Genom att utveckla arbetsverksamheten och göra den mångsidigare kan man i framtiden öppna dörrar till arbetslivet, utbildning och handledning åt de handikappade.
- Kommunen bör visa vägen genom att sysselsätta handikappade. Kommunen bör själv sysselsätta och tillsammans med handikapporganisationer uppmuntra arbetsgivare att sysselsätta handikappade. Därtill bör kommunen vidta behövliga åtgärder för att de handikappade ska ha möjlighet att placera sig i arbetslivet.
- För att sysselsätta handikappade och funktionshindrade bör man utöver andra åtgärder också utveckla subventionerade anställningsformer. Handikappade och funktionshindrade bör erbjudas stöd i att skaffa en arbetsplats, i lärande i arbete samt i att arbeta vidare. Kommunen ska alltid reservera tillräckliga resurser för stödd sysselsättning.
- Utvecklingsstörda personer bör ledsagas från skolan till arbetslivet. De ska få tillräckligt stöd också i arbetslivet för att resultatet ska bli lyckat.
- Om handikappade inte har möjlighet att delta i arbetslivet, bör kommunen ordna lämplig rehabiliterande dags- och arbetsverksamhet.

9. Dagvård, undervisnings- och bildningstjänster

I dagvården och den grundläggande undervisningen bör man följa den principen att barn och unga deltar i verksamheten som jämlika och fullvärdiga medlemmar. Sådana barn och unga som behöver särskilt stöd garanteras stödåtgärder enligt den individuella planen för inläring och rehabilitering, t.ex. hjälpmedel, personlig assistans eller assistans i grupp, inlärningsarrangemang.

Funktionshindrade bör utifrån sin egen förmåga garanteras lika möjligheter med andra till yrkesutbildning och utbildning på högskolenivå. Även andra särskilda former av yrkesinriktad utbildning, såsom läroavtalsutbildning och distansstudier, bör utnyttjas.

Genom att höja utbildningsnivån bland de handikappade ger man dem bättre möjligheter att bli sysselsatta längre fram i livet. Även bibliotekens och medborgarinstitutens tjänster ska kunna nås av handikappade, tillgänglighet.

Samarbete är viktigt när det gäller att underlätta skolgången för de elever som behöver särskilt stöd. Samarbete idkas med skolväsendet, socialarbetet, ungdomsbyrån, familjerådgivningen och de närmaste vårdansvariga. Alla dessa bildar ett heltäckande nätverk.

Åtgärder

- Funktionshindrade bör garanteras lika möjligheter med andra att själv välja sin läroinrättning. Den läroinrättning där eleven studerar ska anvisa tillräckliga stödformer, hjälpmedel och assistenttjänster. Miljön vid läroinrättningen ska omformas så att den stöder den handikappade elevens inläring.
Målet är att stödtjänsterna erbjuds i en närskola och eleven bör få stöd och skolplats individuellt utgående från sina specialbehov. Det bör finnas ett tillräckligt antal assistenter och assistenten bör utses enligt det personliga stödbehovet på basis av en individuell utvärdering.
- Teckenspråkiga hörselskadade personer bör garanteras möjlighet att studera på sitt modersmål.
- Antalet personliga assistenter bör dimensioneras så att det svarar på behovet.
- Man bör garantera funktionshindrade yrkesvägledning samt tillgodose deras behov och möjligheter till yrkesutbildning.
- Kommunen bör stöda möjligheter till läroavtalsutbildning och distansstudier.

10. Motion och fritidsservice

Kulturtjänsterna hör till den service som tillhandahålls för att främja det mentala välbefinnandet.

Motion ger alla kommuninvånare möjlighet till fysiskt uppfriskande aktivitet som samtidigt främjar den mentala hälsan. De funktionshindrade bör kunna delta i olika allmänna fritidsaktiviteter och vid behov få specialservice. Kommunens idrottsväsende bör också i framtiden ordna lämplig motion för olika grupper av funktionshindrade. Samarbetet med olika idrottsföreningar bör utvecklas i riktning mot större handikappvänlighet.

Åtgärder

- Handikappades egen kultur, motion och fritidsservice bör stödjas med bidrag och genom att erbjuda lokalteter.
- Handikappade bör ges lika möjligheter med andra att delta i kultur-, idrotts- och fritidsaktiviteter med stöd av tillräckliga hjälpmedels- och assistansresurser (induktionsslingor).

- Assistenterna och tolkarna bör ha fritt inträde till konserter, teater och andra föreställningar.
- Samarbetet mellan idrottsväsendet och kommunens andra förvaltningar, speciellt socialväsendet, bör utvecklas och ökas. Likaså bör samarbetet mellan idrottsväsendet och handikapporganisationerna utvecklas t.ex. genom ökat utbud av specialredskap.
- Tillgängligheten till alla serviceställen bör beaktas. Parfymfriheten bör också beaktas.

11. Handikapporganisationer och handikapprådet

Arbetet i handikapporganisationerna utgör ett viktigt komplement till social- och hälsovården. Dessa organisationer bör engageras som representanter för den tredje sektorn i den hållbara utvecklingen i Sibbo. Det är möjligt att underlätta organisationernas arbete och samtidigt skapa synergi genom samarbete till de handikappades och hela samhällets fördel och väl.

Handikapprådet fungerar som ett samsamarbetsorgan mellan handikappade personer, deras anhöriga och handikapporganisationer samt kommunens olika verksamhetsområden. Handikapprådets uppgift är att bevaka handikappade personers intressen, främja jämlikheten och möjligheterna att påverka, ur handikappades synvinkel följa upp den planering och det beslutsfattande som gäller allmän byggnadsverksamhet samt följa upp utvecklingen av tjänster och ekonomiska stödåtgärder för handikappade. Handikapprådet påverkar dessa frågor med initiativ, framställningar och utlåtanden.

Åtgärder

- Sibbo kommun bör på alla verksamhetsnivåer, från beslutsfattande till genomförande, utnyttja handikapporganisationernas mångsidiga expertis i handikappfrågor.
- Genom att utse representanter för olika förvaltningar till handikapprådet försäkras man sig om att handikappfrågorna beaktas.
- Det kunde i mån av möjlighet finnas en representant för handikapporganisationerna i kommunens officiella delegationer.

12. Genomförande och uppföljning av programmet

Sibbos handikappolitiska program innehåller konkreta åtgärdsförslag för att beakta de handikappades ärenden. Dessa kan genomföras i samarbete mellan handikapprådet och olika verksamhetsområden.

Handikapprådet bör se över programmets mål och följa upp utfallet varje fullmäktigeperiod.

Åtgärder

- Handikapprådet bör delta i planeringen och genomförandet av åtgärdsförslag enligt detta program.
- Varje förvaltning och verksamhetsområde bör i sin egen verksamhet beakta verksamhetsområdets behov enligt programmet och resurser bör reserveras för dem.
- Ett tillgänglighetsprogram utarbetas i Sibbo kommun i samarbete med äldrerådet.